

Weerde en omstreken tijdens en na WOI

Prof. dr. Linda Van Santvoort

KWB Weerde - 20 februari 2014

inhoud

- opmeting schade
- “geklasseerde monumenten” in de vuurlinie
- Duitse propaganda
- Wederopbouw tijdens de oorlog
 - Duitse wederopbouw
 - Oeuvres Suisse en Belgique
 - Noodwoningen
- Wederopbouw na WOI
 - De kerk in het midden
 - Publieke infrastructuur
 - Privé woningen

IN OORLOGSTIJD

AUGUSTUS 1914

UIT HET DAGBOEK VAN
STIJN STREUVELS

L.J. VEEN-UITGEVER-AMSTERDAM

Guide Itinéraire des Champs de Bataille N° 1

PRIX : 20 Centimes

ITINÉRAIRE DESCRIPTIF
DES

Champs de Bataille

DE BELGIQUE

AVEC CARTE DÉTAILLÉE

ITINÉRAIRE N° 1

VILVORDE-PONT-BRULÉ-EPEGHEM-WEEERDE
ELEWYT-HOFSTADE-HOUTHEN-PERCK

Ce guide est indispensable pour visiter les Champs de bataille

H. BECQUAERT, Éditeur
198 Chaussée de Louvain, Bruxelles

TOUTS DROITS RÉSERVÉS

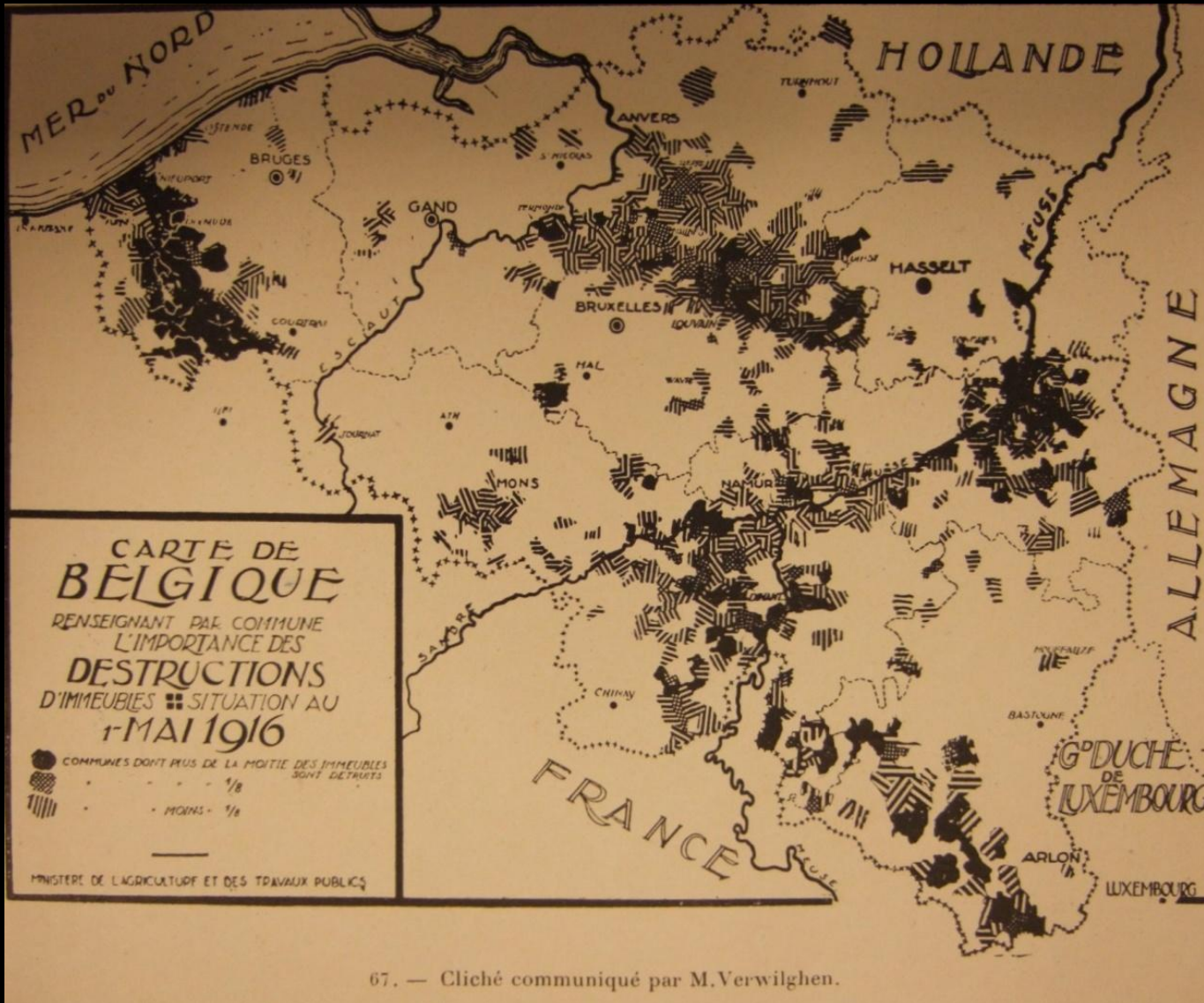
Te Eppegem, Hanswijk kregen we de eerste puinen te zien: ingestorte huizen, verwoeste hovingen en afgebrande daken. Die aanblik miek een geweldige indruk en 't was met een gevoel van ontzag en schroom dat we de plek naderden; de mensen die wij aanspraken schenen ons iets bijzonders op hun gelaat en in de stem te hebben, iets dat hen door de verschrikking was bijgebleven. Hier was 't gebeurd; die mensen hadden het meegemaakt! Het ging ons alsof we een plaats genaderd waren die door een merkwaardige gebeurtenis uit de geschiedenis of de oudheid, een bijzondere befaamdheid en belangstelling verworven heeft. Hier waren de Duitsers voorbijgetrokken en de bewoners bleven zonder dak!..

Streuvels in zijn oorlogsdagboek
Augustus 1915

http://www.dbnl.org/tekst/stre009inoo02_01/stre009inoo02_01.pdf

OPMETING VAN DE SCHADE

67. — Cliché communiqué par M. Verwilghen.

Raphael Verwilghen – opmeting van de schade – mei 1916
KuLeuven, fonds R. Verwilghen

J'ai visité hier la commune d'Eppegem qui a été particulièrement éprouvée en 1914.

Des 320 maisons que comptait la localité, 180 furent entièrement détruites.

La maison communale avec toutes ses archives, la maison d'instituteur, l'église, furent incendiées, la cure et d'autres bâtiments communaux eurent beaucoup à souffrir.

Rijksarchief DVG

Opmeting van de schade- Eppegem – 15 februari 1916 – landmeter Leopold Englebort (Brussel)

Archief Gemeente Zemst

“geklasseerde” monumenten in de vuurlinie

De verwoesting van LEUVEN DOOR DE DUITSCHERS IN DEN NACHT VAN 25-26 AUGUSTUS 1914

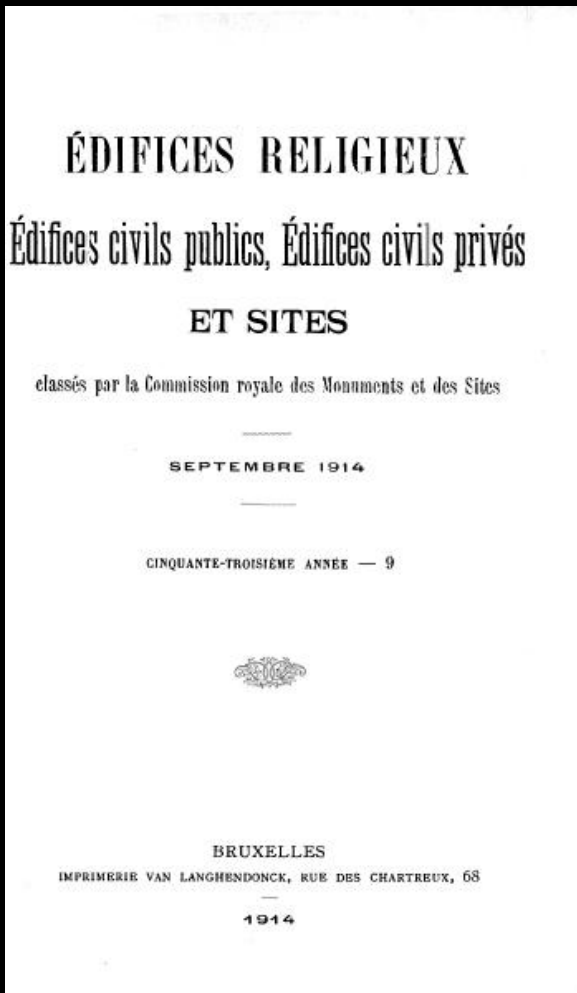
Zicht in de NAAMSCHÉ STRAAT, links de «Hallen», het totaal vernielde prachtige gebouw met de schattige bibliotheek die geheel verloren is. Verder de St-Pieterkerk die totaal verwoest is door de Duitschers, rechts het gespaard gebleven Stadhuis alwaar de Duitse Staf verblijft tijdens deze schrikrijke gebeurtenis.

LE SAC DE LOUVAIN PAR LES ALLEMANDS DANS LA NUIT DU 25-26 AOUT 1914

Vue de la RUE DE NAMUR, à gauche les «Hallen», avec la célèbre et riche bibliothèque complètement détruite. Plus loin l'Eglise St-Pierre saccagée par les Allemands. À droite l'Hôtel de Ville que les Allemands ont épargné et où fut installé leur état major pendant cet épouvantable événement.

Leuvense Bibliotheek in puin (25 augustus) – de Leuvense monumenten zwaar beschadigd

“geklasseerde” monumenten in de vuurlinie

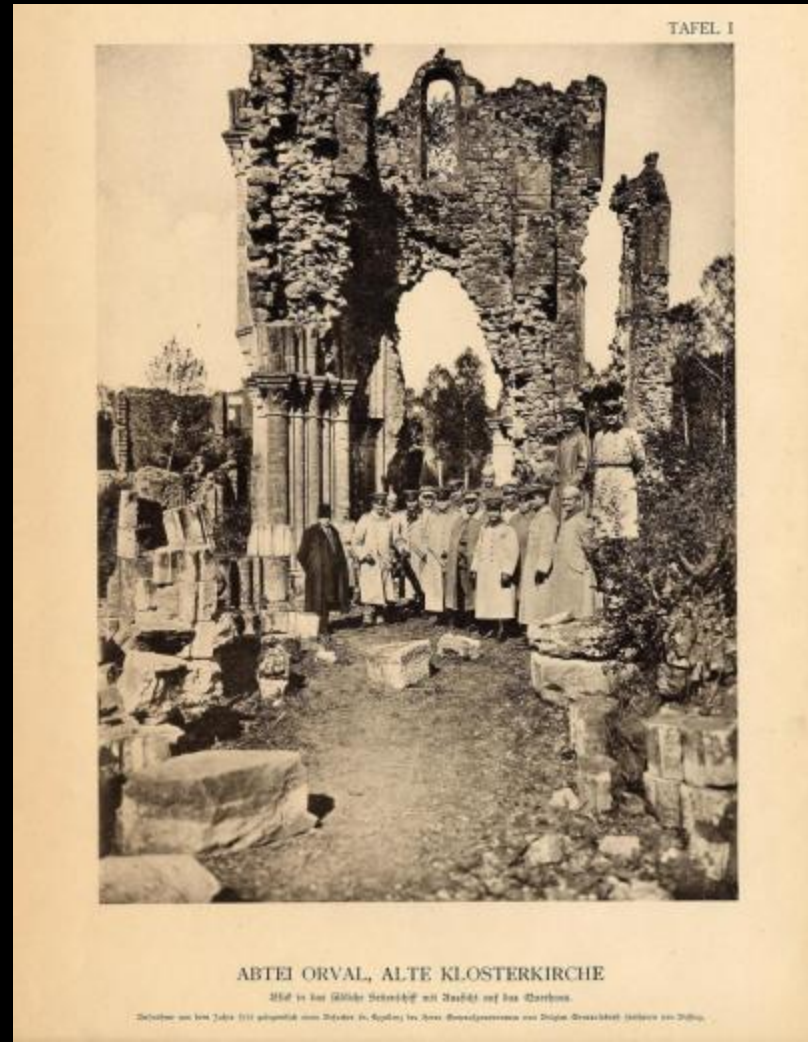
Charle Lagasse de Locht
Voorzitter van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en
Landschappen publiceert in september 1914 een lijst van de
“geklasseerde” monumenten in België”

Die lijst bevat 1771
relicten

»< reputatie van de Duitsers op vlak van
“denkmalpflege”

Duitse legerstaf op de ruines van de Abdij van Orval

Foto UGent uit C. Gurlitt

“geklasseerde” monumenten in de vuurlinie

LOCALITES	PROVINCE	Classe
Herneghem. La tour.	Flandre occidentale	3 ^e
Eessen. La tour	Id.	2 ^e
Eessen. Le vaisseau.	Id.	3 ^e
Elsseghem. La tour.	Flandre orientale	3 ^e
Elverdinghe. La tour	Flandre occidentale	2 ^e
Engbien.	Hainaut	3 ^e
Epinois. La tour	Id.	3 ^e
Eppeghem. La tour.	Brabant	3^e
Ere.	Hainaut	3 ^e
Raquelines	Id.	3 ^e
Ettelghem. Ancienne église	Flandre occidentale	3 ^e
Exaerde.	Flandre orientale	3 ^e
Exel.	Limbouurg	3 ^e
Flobecq.	Hainaut	3 ^e
Flône.	Liège	3 ^e
Fontaine-l'Évêque. Eglise de Saint-Christophe	Hainaut	3 ^e
Fontaine-Valmont.	Id.	3 ^e
Forest. Eglise de Saint-Denis.	Brabant	3 ^e
Fosses.	Namur	2 ^e
Fourbechies. Le chœur.	Hainaut	3 ^e
Foy-Notre-Dame.	Namur	3 ^e
Frasnes-les-Buisson. La tour.	Hainaut	3 ^e
Furnes. Eglise de Sainte-Walburge.	Flandre occidentale	1 ^{re}
Furnes. Eglise de Saint-Nicolas.	Id.	3 ^e
Gaesbeek.	Brabant	3 ^e
Gand. Eglise de Saint-Bavon.	Flandre orientale	1 ^{re}
Gand. Eglise de Saint-Martin (Akkerghem)	Id.	3 ^e
Gand. Eglise de Notre-Dame-Saint-Pierre	Id.	3 ^e

Kerk Eppegem
Toestand ca. 1900
Toren “3de klasse”

Foto KIK

Hoeve kattenhuis, geklasseerd in 1916,
afgebroken in 1975, toren gedemonteerd en
naar Bokrijk gebracht.

“geklasseerde” monumenten in de vuurlinie

LOCALITÉS	PROVINCE	Classe
Verviers. Hôtel de ville	Liège.	3 ^e
Villers-la-Ville. Ruines de l'abbaye . . .	Brabant.	1 ^{re}
Villers-le-Temple. Tour et mur d'enceinte.	Flandre orientale.	3 ^e
Villers-lez-Heest. Piloni	Namur.	3 ^e
Visé. Hôtel de ville	Liège.	3 ^e
Vorsseker. Piloni sur la place, érigé en 1757	Anvers.	3 ^e
Wacken. Piloni	Flandre occidentale.	3 ^e
Waesmunster. Piloni au hameau de Sombekke, dans le jardin de M. de Brabandere	Flandre orientale.	3 ^e
Wavre. Hôtel de ville (la façade principale).	Brabant.	3 ^e
Wechelderzande. Presbytère	Anvers.	3 ^e
Weerde. Ancienne écluse ou barrage sur la Senne	Brabant.	3 ^e
Wéris. Solwan	Luxembourg.	3 ^e
Wichelen. Maison communale	Flandre orientale.	3 ^e
Wolverthem. Presbytère	Brabant.	3 ^e
Ypres. Les Halles	Flandre occidentale.	1 ^{re}
Ypres. Boucherie	Id.	1 ^{re}
Ypres. Hospice de Belle	Id.	2 ^e
Ypres. Hospice Saint-Jean	Id.	3 ^e
Ypres. Hôpital Notre-Dame	Id.	3 ^e
Ypres. Tourelle de l'École moyenne (ancienne abbaye de Saint Jean du Mont)	Id.	3 ^e
Ypres. Maison du Temple.	Id.	3 ^e
Ypres. Cloître des Pauvres Claires (cloître de Saint-Martin)	Id.	3 ^e
Ypres. Ancien Mont-de-Piété	Id.	3 ^e

Weerde, Sluis
“3de klasse”

“geklasseerde” monumenten in de vuurlinie

De oude toren van de kerk van Weerde ontbreekt op die lijst van geklasseerde monumenten ! ?

Kerk van Weerde toestand voor de verbouwing, 1893

Foto KIK

“La Commission a reconnu aux églises suivantes un mérite artistique et archéologique, justifiant leur classement parmi les édifices monumentaux du culte : (...)2° Weerde (Brabant), 3e classe, le 22 novembre 1911 »^[1].

^[1] BCRAA, Brussel, 1911,p. 437.

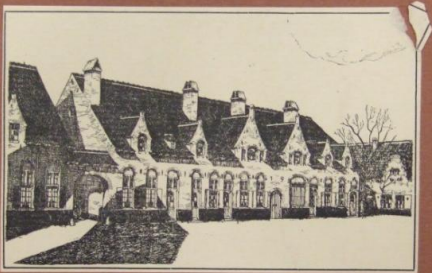
De Duitse propaganda

Wie England Belgien "schützt": Folgen eines englischen Bombardements in Flandern.
England "protecting" poor little Belgium: Effect of English bombs in Flanders.

de Duitse wederopbouw – tijdens WOI

NEUE KLEINHÄUSER IN BELGIEN / ERSTANDEN WÄHREND DES KRIEGES

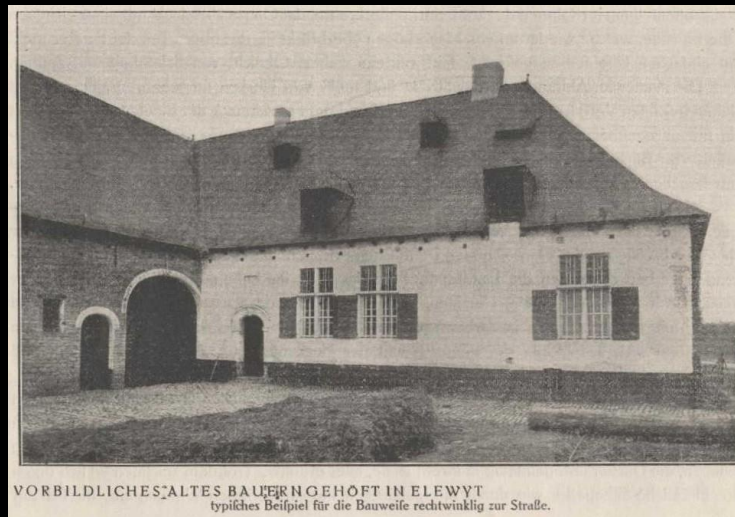
AUSGEFÜHRT DURCH DIE
CEMENTBAU AKTIENGESELLSCHAFT
HANNOVER

NACHDRUCK VERBOTEN

Reeks Duitse huisjes – Kapelle-op-den-bos

Rurale architectuur als voorbeeld :

VORBILDliches ALTES BAUERNGEHÖFT IN ELEWYT
typisches Beispiel für die Bauweise rechtwinklig zur Straße.

Molenhuis'
uit 1731
aan de
Tervuursest
eenweg 98
in Perk

VAN DEN MOOTER J., Duitse wederopbouwinitiatieven in België tijdens de eerste wereldoorlog : Een onderzoek aan de hand van Johannes Schüllers Neue Kleinhäuser erstanden während des Krieges, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, (promotor L. Van Santvoort), Gent, 2007.

Wederopbouw tijdens de oorlog

de Duitse wederopbouw

Provinc _____
Gemeinde _____

**Bewilligung einer Beihilfe
zur Wiederherstellung eines kriegsbeschädigten Gebäudes**

I.

Verhandelt _____ den _____ 191 .

Vor dem unterzeichneten Zivilkommissar des Kreises
erscheint persönlich bekannt, seiner Person nach gehörig ausgewiesen (Name) _____
(Vorname) _____ (Stand) _____ in _____ und
erklärt :

Ich bin Eigentümer des in der Gemeinde _____
Strasse _____ gelegenen und im Kataster unter
Sektion _____ Nr _____ eingetragenen Grundstückes, das in dem gegenwärtigen
Kriege die nachstehend aufgeführten Beschädigungen erlitten hat:

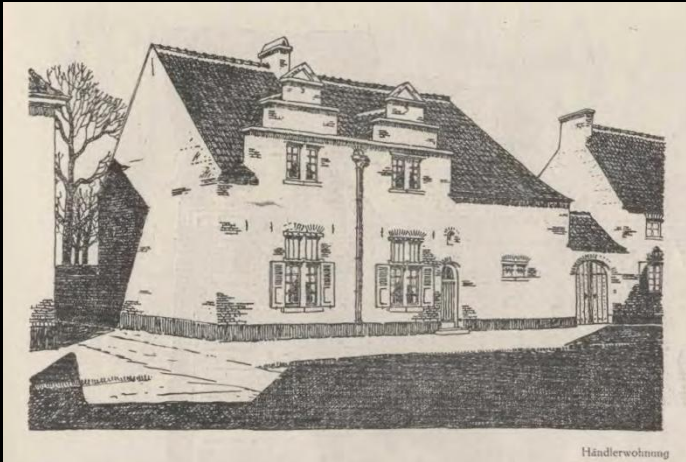
(Kurze Beschreibung der örtlichen Verhältnisse, Grösse und Lage des Grundstückes,
Art und Umfang der Beschädigung, Vermögenslage und Familienverhältnisse des Antragstellers).

Eppegem,
Brusselse steenweg 292

Wederopbouw tijdens de oorlog

de Duitse wederopbouw

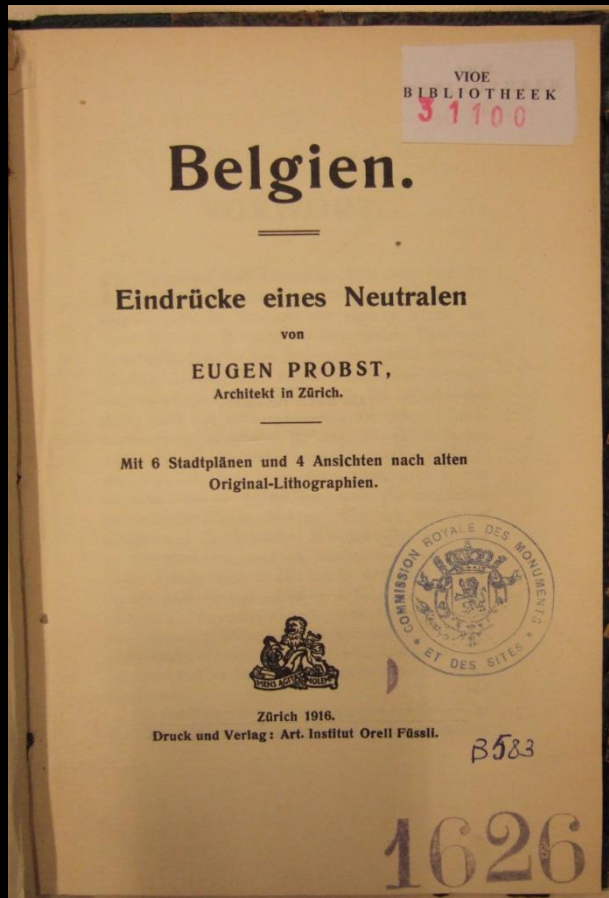

Eppegem
Brusselsesteenweg
382

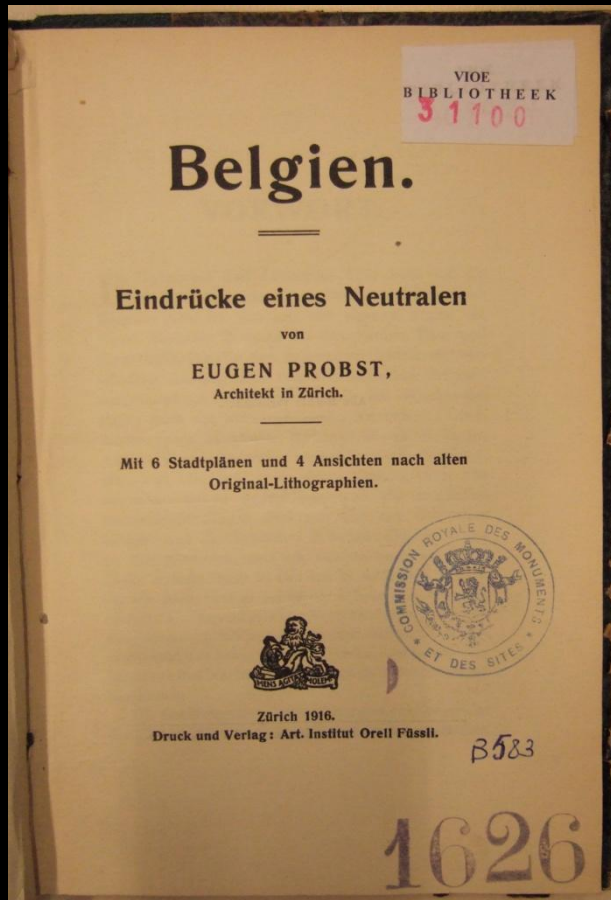
Eppegem, Rekelstraat, typologische verwantschap met Duitse wederopbouw

“Oeuvre Suisse en Belgique” (OSB)

Weerde, Ketelstraat “moderne hoeve”

“Oeuvre Suisse en Belgique” (OSB)

Weerde, Ketelstraat

“Oeuvre Suisse en Belgique” (OSB)

E. NEUTENS, voormalige
bakkerij van J. Janssens uit
1917 aan de Cardijnstraat 20/6
(hoek Brusselsesteenweg) te
Eppegem, gebouwd met steun
van het OSB

Eppegem, Hoeve Piekaerts, na 1918
(beschermd 2000)

“Oeuvre Suisse en Belgique” (OSB)

Eppegem,
Hoeve De Schrans

Detail uit de schadekaart Eppegem
1916 – schranshoeve volledig vernield

Uit schroot opgetrokken huis, Boezinge

In Flanders Fieldsmuseum Ieper

[ii](#) VAN DE WOESTIJNE K., *Verzameld journalistiek werk. Deel 8: Nieuwe Rotterdamse Courant februari 1915 - maart 1916* (ed. Ada Deprez). Cultureel Documentatiecentrum, Gent 1992, p.482 (dbnl.org)

In October van verleden jaar [1915]] bezocht ik de streek, waar, voor de inneming van Antwerpen, de wekenlange slag van Eppegem werd uitgevochten. Zoo kwam ik, even boven Vilvoorde, door Houtem, dat gedeeltelijk was vernield. Reeds was een deel der boerenbevolking teruggekeerd, aangetrokken door de vertrouwde aarde. De meesten echter hadden van huis en have heelemaal niets, of hoogstens vier muren en een stuk dak gevonden. Nu woonden zij, soms vier gezinnen bij mekaar, in wat overbleef van eene of andere schuur, niet veel minder dan onder den blooten hemel. En dat, terwijl de winter aan de deur stond.... Begrijpt men nu wat het beteekent, aan zulke dompelaars te gaan aanraden, op commissies, en beraming der schade, en uitbetalen van eene vergoeding te wachten? [iii](#)

Noodwoningen opgetrokken in de Pastorijstraat van Weerde

Beeldbank Zemst : AZE001000431

Weerde

Tussen Dorpstraat en Pastorijstraat
Noodwoning type "Nissen Hut"
Van Engelse makelij

Emmanuel Muyldermans + Theresia
Hermans met dochter Jeannthe
Gertruedis (° 1920)

Foto Roger Van Kerkhoven

ROYAUME DE BELGIQUE
 MINISTÈRE DE L'INTÉRIER
FONDS DU ROI ALBERT

KONINKRIJK BELGIE
 MINISTERIE VAN BINNENLANDSCHE ZAKEN
KONING ALBERTSFONDS

BUREAUX : 53, MONTOYERSTRAAT
 waar alle brieven moesten gestuurd worden

POSTCHEEK-KONTO N° 5070

COMPTE-CHEQUE POSTAL N° 5070
 SERVICE DES LOCATAIRES

OBJET

Baux échus

N° E/Weerde

A rappeler dans la réponse.

ANNEXE

REPONSE AU N°

DU

Prétre se ne traiter qu'un seul objet par lettre

HAUT-COMMISSAIRE ROYAL
 BRABANT - HAINAUT

LE 21 JANV 1921

A B - N°

LE 14 janvier 1921.

Monsieur le Haut Commissaire Royal adf^c

J'ai l'honneur de vous informer que les baux ci-dessus
 vous expireront le 1 février prochain.

N° Baux	NOM DU LOCATAIRE	Commune	Observation
2863	VAN HAEZENBONCK Edmond	WEERDE	F.R.A. 6 X 6
2864	CROMBOOM J. Henri	"	" "
2866	VAN HAEZENBONCK Frans	"	" "
2867	VAN STEENWINKEL J.	"	" "
2868	CRABEE Jean	"	" "
2869	DE RON Joseph	"	" "

A cette date, les Baraquements ci-dessus seront donc remis à la
 Commune, à l'intervention de votre Délégué, conformément à l'ar-
 ticle 23 de l'INSTRUCTION du 10 Mai 1920.
 Veuillez agréer, Monsieur le Haut Commissaire Royal, l'as-
 surance de ma considération distinguée.

A Monsieur ANDRE
 Haut Commissaire Royal adf^c
 Rue Dessart
 MONS.

Le 14/01/21
 J. van Blype

Levering van 6 noodwoningen aan Weerde
 Rijksarchief, fonds der Verwoeste Gewesten

Weerde, ingekapselde noodwoning
 Heidestraat

A 233 (1920) 110-22
 Les factures certifiées sincères et vérifiables doivent être produites en triple expéditions
 N. B. Les factures doivent être payées par chèques barrés. A la demande des
 paiements se font par chèques barrés. A la demande des
 paiement à leur compte-chèque postal ou à leur compte courant en banque.

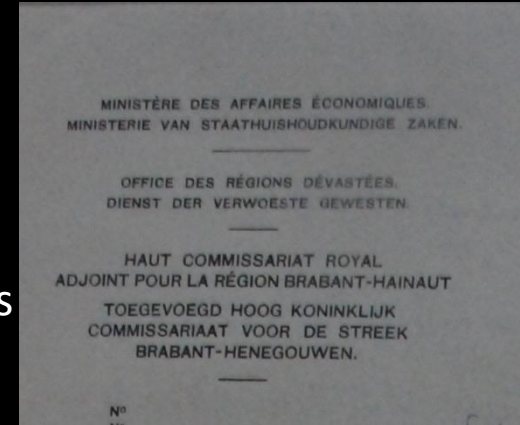

Eppegem, Schoondonkstraat 5
(inventaris bouwkundig erfgoed vlaanderen)

<https://inventaris.onroenderfgoed.be/dibe/relict/214845>

DE WEDEROPBOUW NA WO I – een haast niet te overziene uitdaging

- Oprichting van “DIENST DER VERWOESTE GEWESTEN” (DVG)
- Adoptiewet gestemd in 1919
 - gemeenten met veel schade (40%) kwamen in aanmerking
 - stonden onder toezicht van een Hoogkoninklijk commissaris
 - moesten inrichtingsplannen maken

Problemen:

- Schaarste aan materialen, prijsstijgingen , daarom “Comptoir national des materiaux”
- Oprichting van lokale gemeentemagazijnen

- WONINGNOOD!
- Meer dan 100.000 huizen vernield, en nog veel meer beschadigd

DE KERK IN HET MIDDEN
CA 1900

Weerde

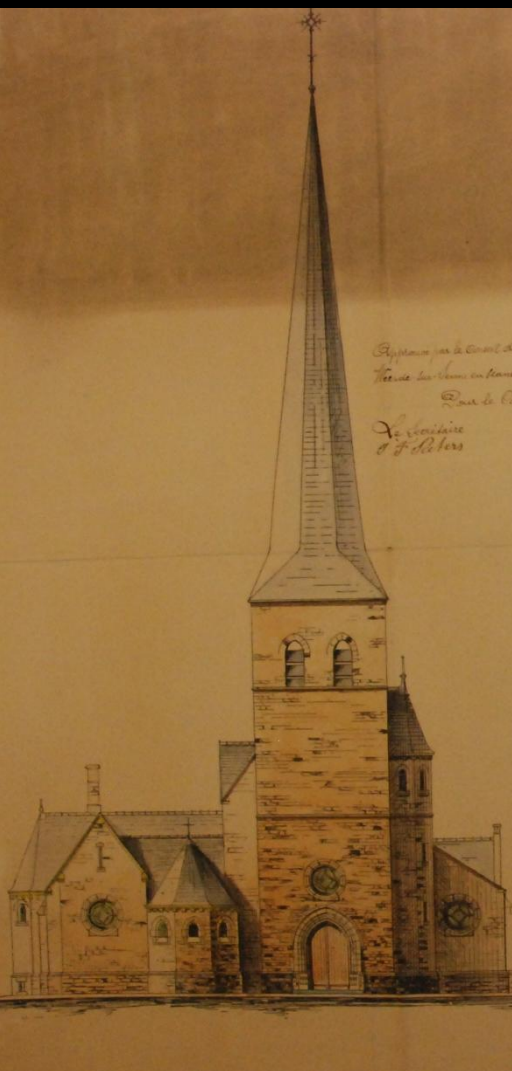
Zemst

Eppegem

DE KERK IN HET MIDDEN

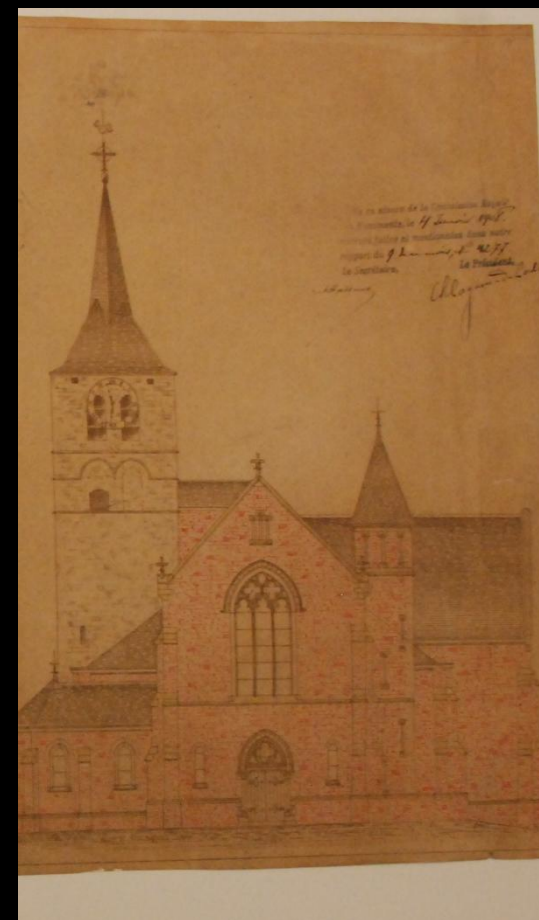
Vlak voor het uitbreken van de oorlog in 1914

Weerde
Vernieuwd 1914
Arch. G.C. Veraart

Zemst
oude kerk ongewijzigd

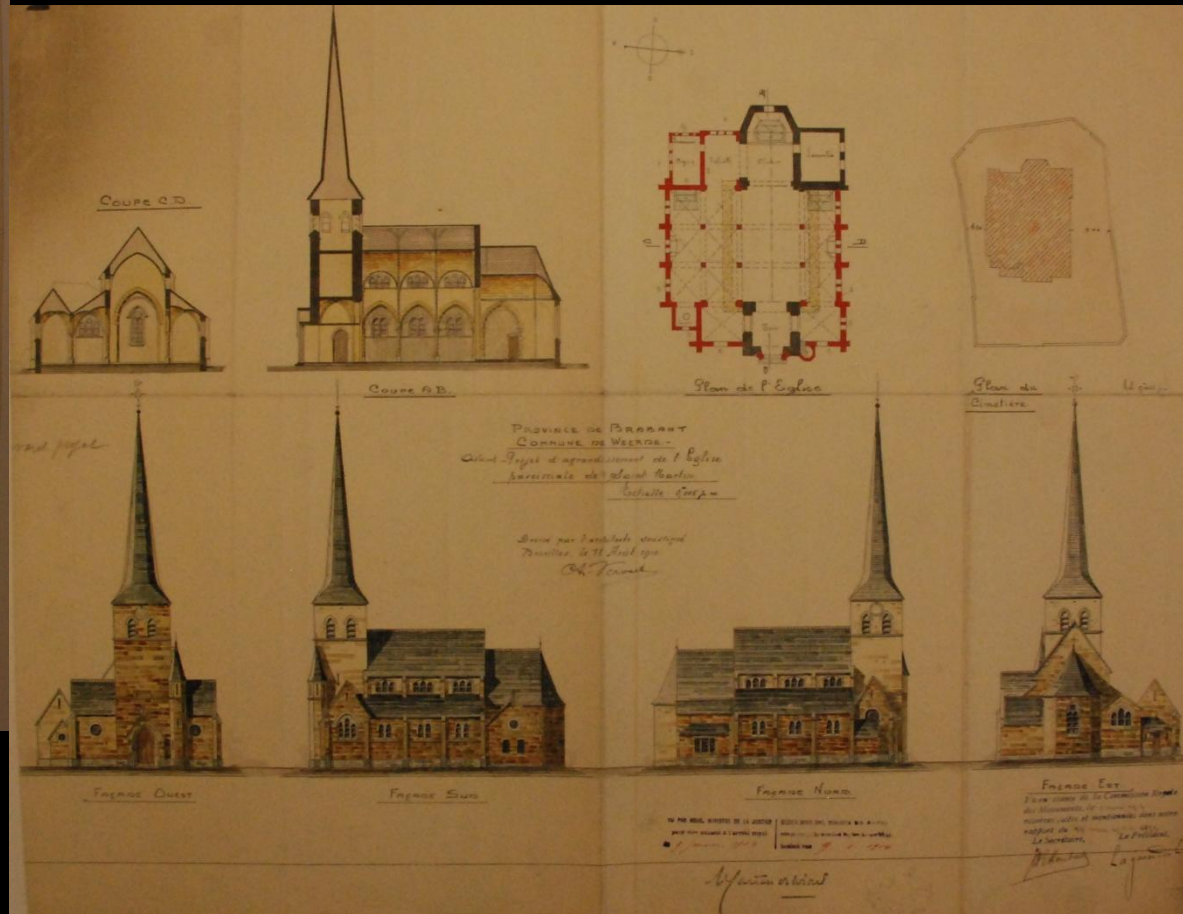
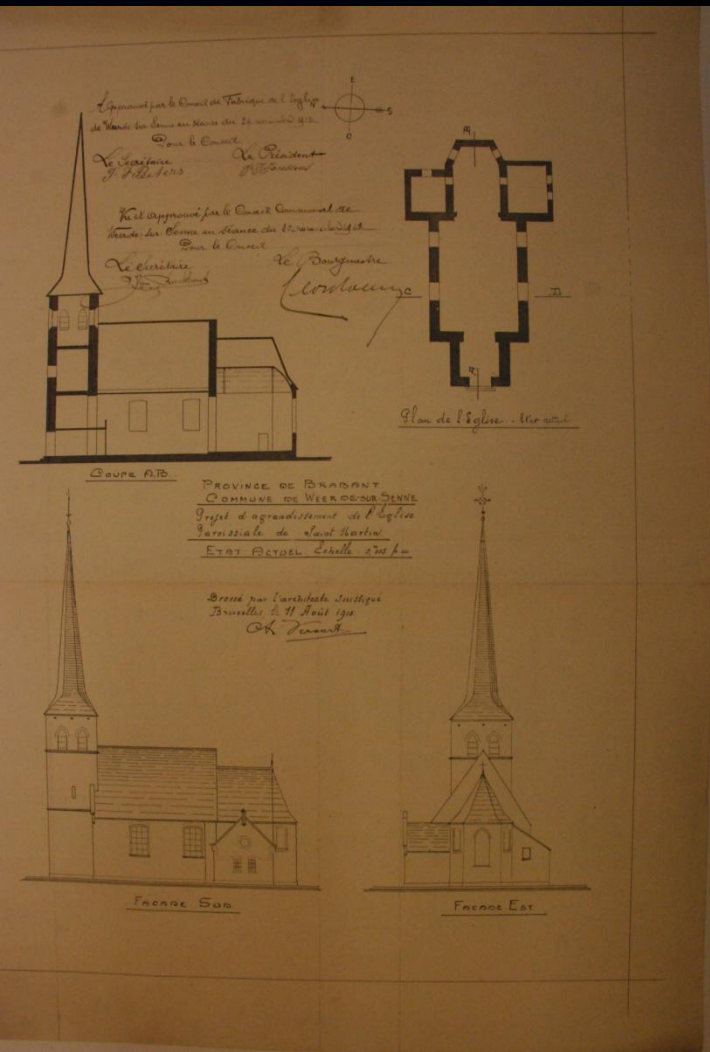
Epegem
vernieuwd 1908
Arch. Billmeyer

Weerde, Opmeting 1910

Arch. G.C. Veraart

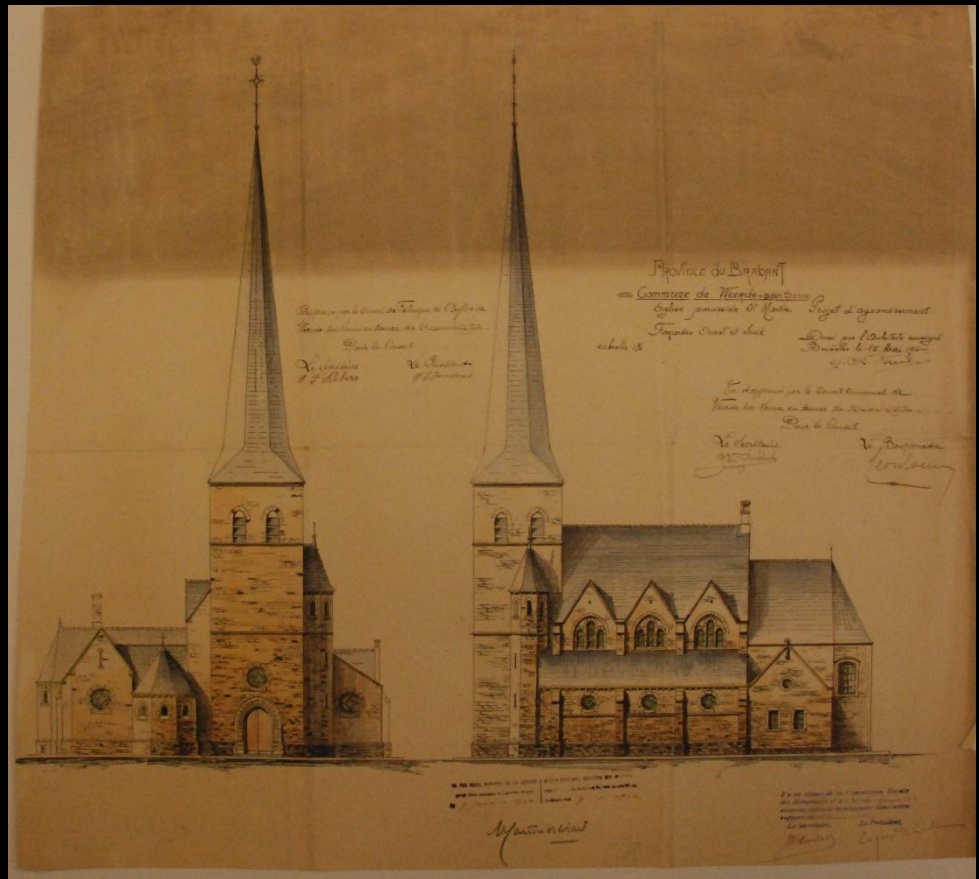
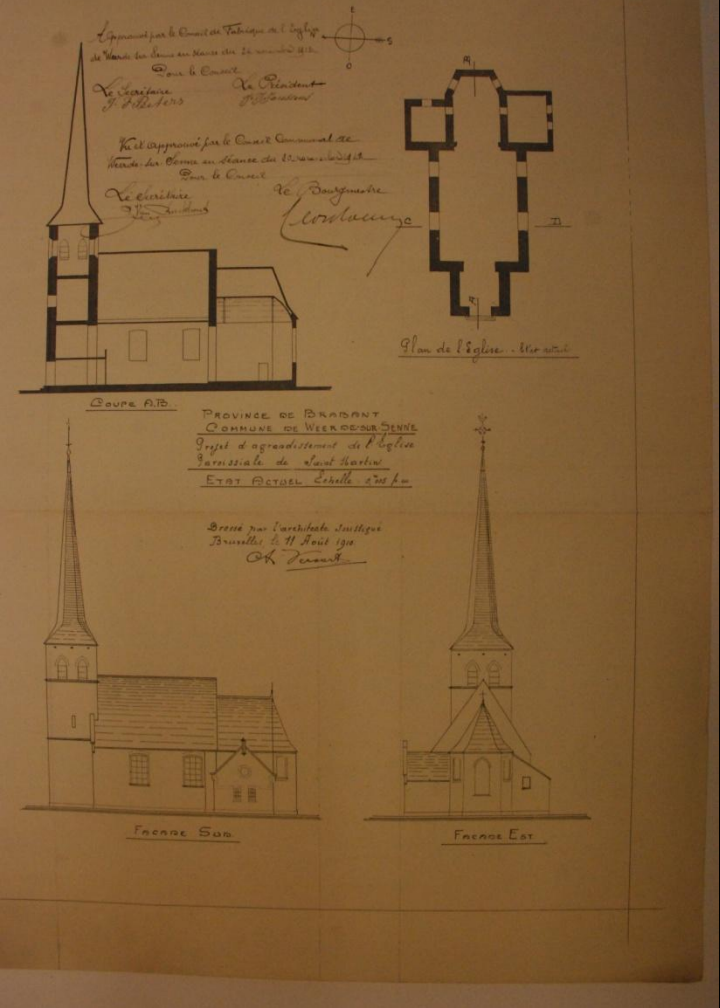
Archief KCML Leuven

Eerste voorstel voor vernieuwing, augustus 1910, arch. Veraart

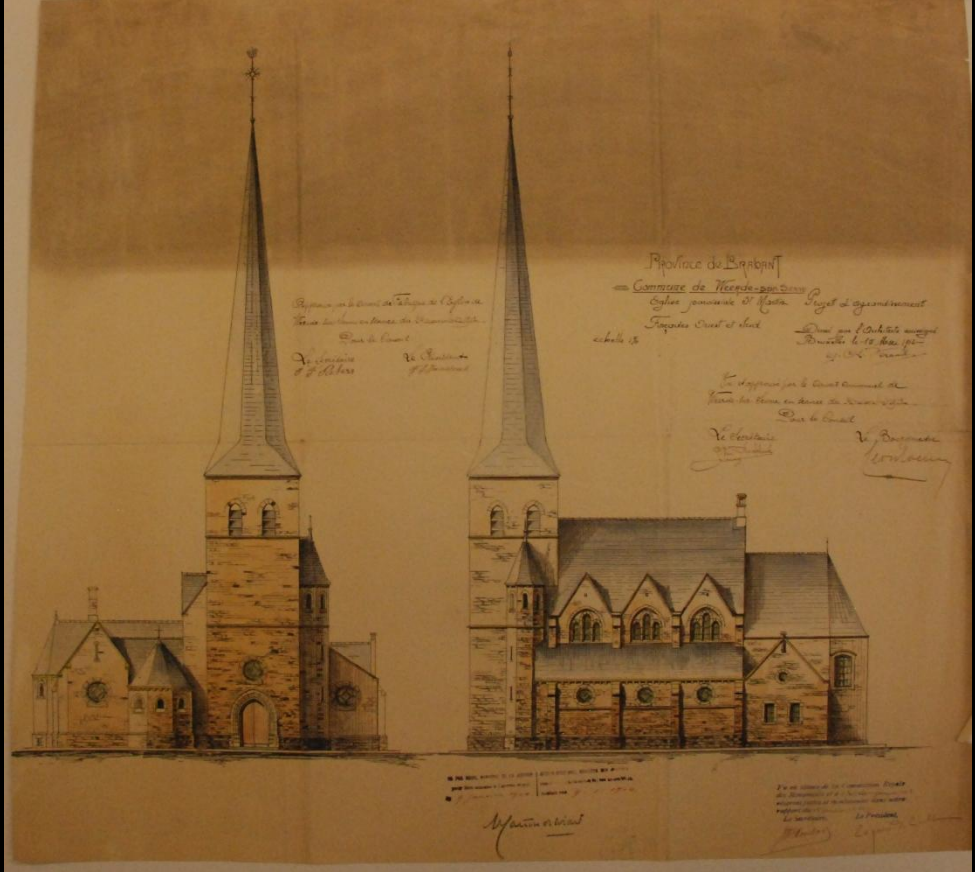
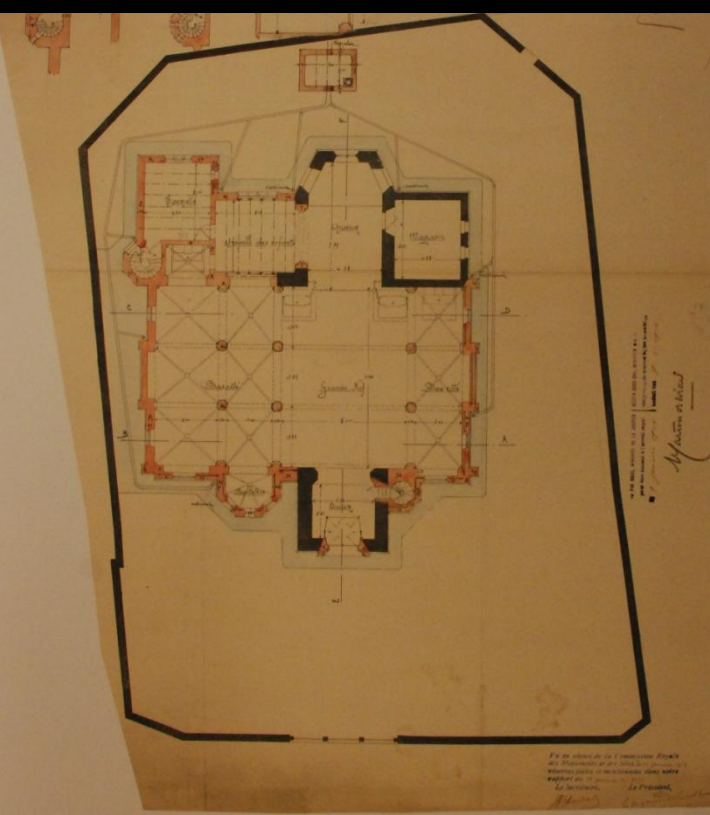
Weerde
Opmeting 1910
Arch. G.C. Veraart
Archief KCML Leuven

Tweede voorstel voor vernieuwing, 1912
, arch. Veraart – zoals uitgevoerd in 1914

Vu en séance de la Commission Royale
des Monuments et d' s Sites le 11 janvier 1912
réserves faites et mentionnées dans notre
rapport du 15 janvier 1911
Le Secrétaire, Le Président,
M. Choubar *Lagasse de Coul*

Tweede voorstel voor vernieuwing, 1912;
arch. Veraart – zoals uitgevoerd in 1914

DE KERK IN HET MIDDEN 1914 – WOI

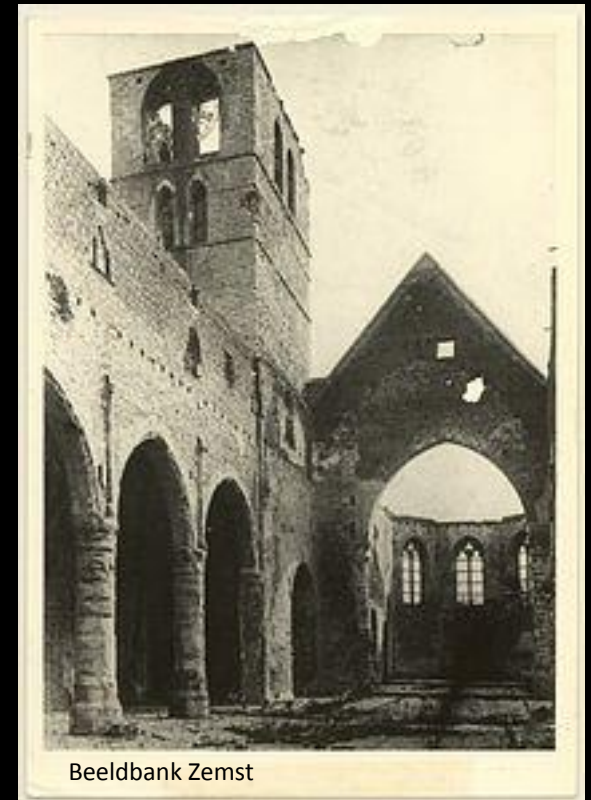
Beeldbank Zemst

*Eglise St Martin
Weerde / senne*

Weerde

Eppegem

Beeldbank Zemst

Foto Roger Van Kerckhoven

Zemst

Rijksarchief DVG

*Église paroissiale de
Weerde-sur-Senne.
Reconstituée en 1914
Incendie en 1914
Reconstituée en 1910-1911
Bruxelles le 10 avril 1910*

G. Merod

98

Vue intérieure après l'incendie de 1914

Province de Brabant.
 Commune de Weerde-sur-Senne.
 Travaux d'agrandissement de
 l'église paroissiale en rem-
 placement de l'ancienne à dé-
 velopper partiellement.
 Entreprise de Madame Veuve
 Goffin et enfants domiciliés
 à Grimberghes.
 Soumission approuvée le 16
 Novembre 1913, au montant de
 59984,50 francs.
 Date prescrite pour le com-
 mencement des travaux 1 Mars
 1914.
 Date à laquelle les travaux
 doivent être terminés 31 Dé-
 cembre 1914.

PROCES VERBAL DE RECEPTION.

Le soussigné déclare avoir consta-
 té qu'à la date du 17 Août 1914,
 les travaux exécutés sur ceux qui
 font l'objet de l'entreprise à men-
 tionner ci-contre avaient atteint une
 valeur de environ 40000,00
 et que les matériaux acceptés en ré-
 ception à pied d'œuvre représentaient
 à la même date, une valeur de 2000,00
 Ensemble fr. 42000,00

Il a constaté, en outre, que les dits
 travaux sont effectués conformément
 aux plans approuvés, ainsi qu'aux
 clauses et conditions du cahier des
 charges réglissant l'entreprise, et
 que les matériaux, tant mis en oeuvre
 qu'approvisionnés, réunissent les
 conditions de qualité et de dimen-
 sions imposées.

Bruxelles, le 20 Août 1914.

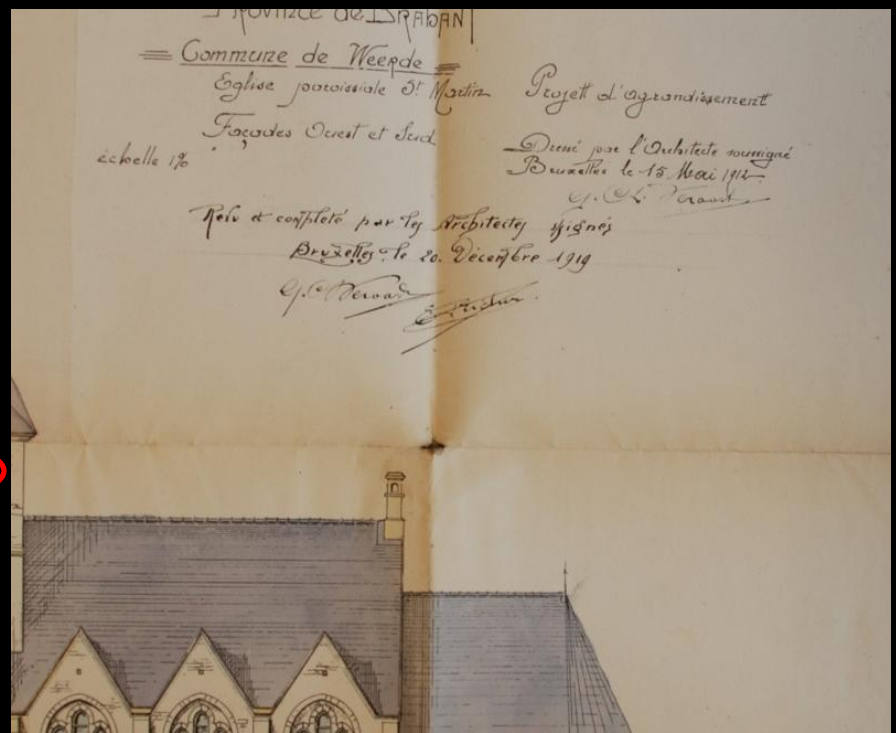
L'Architecte dirigeant,

G. Ch. Veraart

Approuvé le 24 Décembre 1914.

L'Architecte provincial,

Melleklepenninghen

De nieuwe kerk van Weerde was in 1913
 geraamd op 59.880 bfr
 17 augustus 1914 : 42.000 Bfr. Uitgegeven

Architect Veraart raamt de schade op in
 34.206 fr. (raming november 1914)
 Niet inbegrepen : de verdere afwerking

Weerde. — De Kerk

**In 1921 is de kerk terug zo goed als
nieuw**

Kostprijs wederopbouw : 193.000 Bfr

Kerk Eppegem

L'Intérieur de l'Eglise d'Eppegem.

Foto KIK

De kosten voor de heropbouw
Geraamd door Edouard Bilmeyer
399.240 Bfr

Wederopbouw "à l'identique"
Terug zoals vóór de oorlog

In 1921 was er al 350.000 BFR
uitgegeven

Zemst: een kerk met een totaal ander uitzicht
Nieuwe kerk : architect Alfred MINNER
Geraamde kostprijs 248.394 bfr.

Carland

www.delcampe.net

Foto beeldbank Zemst

ALFRED MINNER
ARCHITECTE
RUE ST ALPHONSE, 41
BRUXELLES
Objet :
Eglise de Sempst.

Ontwerp voor een nieuw gemeentehuis Eppegem , J. Diongre

Nooit uitgevoerd

Rijksarchief DVG

JOSEPH DIONGRE

o o o ARCHITECTE o o o

DOORSNEDEN IN ZUAANZICHT DER PLAATS.
COUPE & FACE LATÉRALE DE LA PLACE.

VOORGEVEL.
FACADE PRINCIPALE.

GEMEENTE EPPEGHEM .
ONTWERP VOOR EEN GEMEENTE HUIS .

COMMUNE D'EPPEGHEM .
PROJET DE MAISON COMMUNALE .

SCHAAL $\frac{1}{20}$ P.M.
EHELLE

DRESSÉ PAR L'ARCHITECTE :

J. Diongre
S.C.A.B.

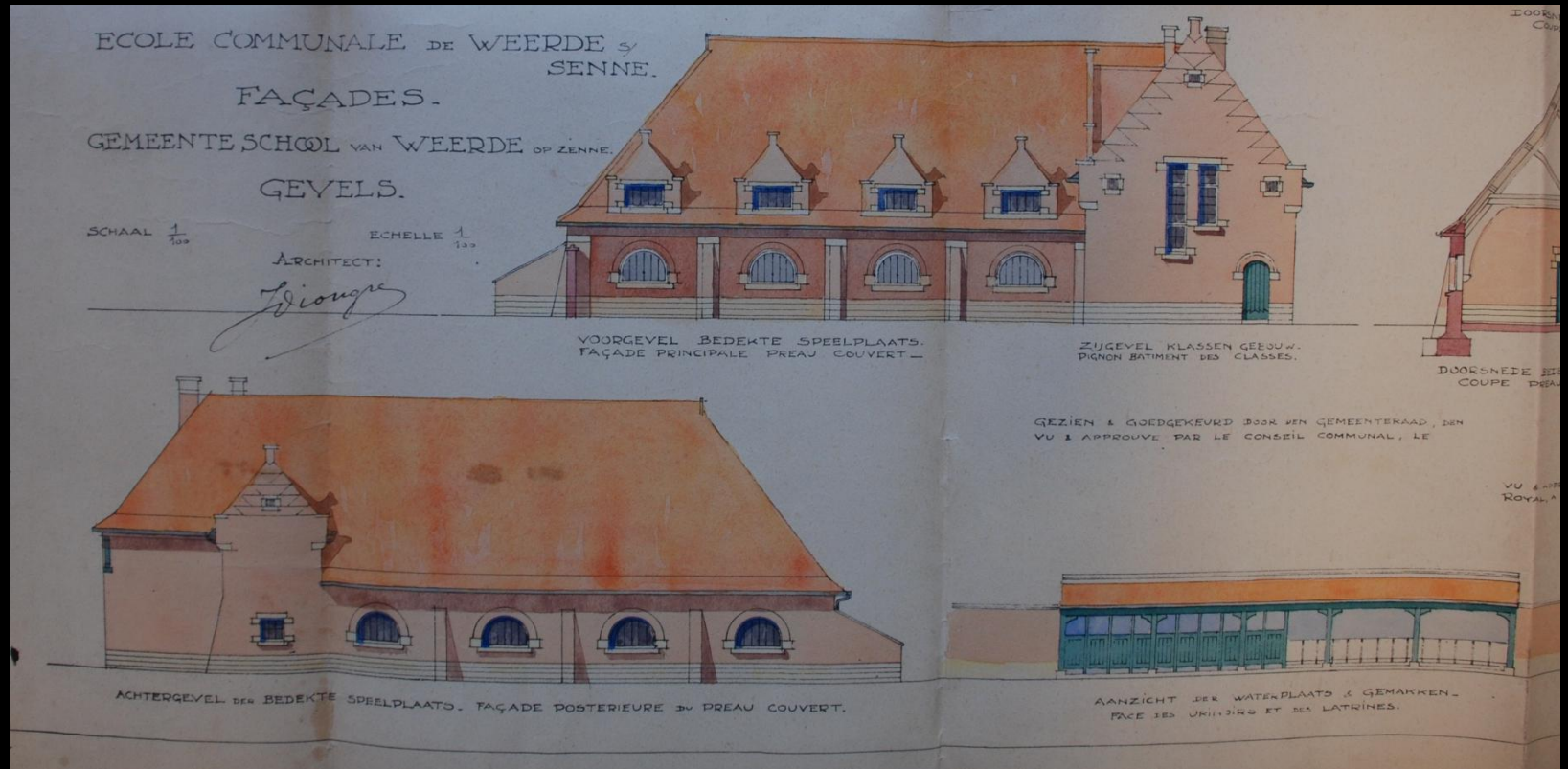
ACHTERGEVEL.
FACADE POSTÉRIEURE.

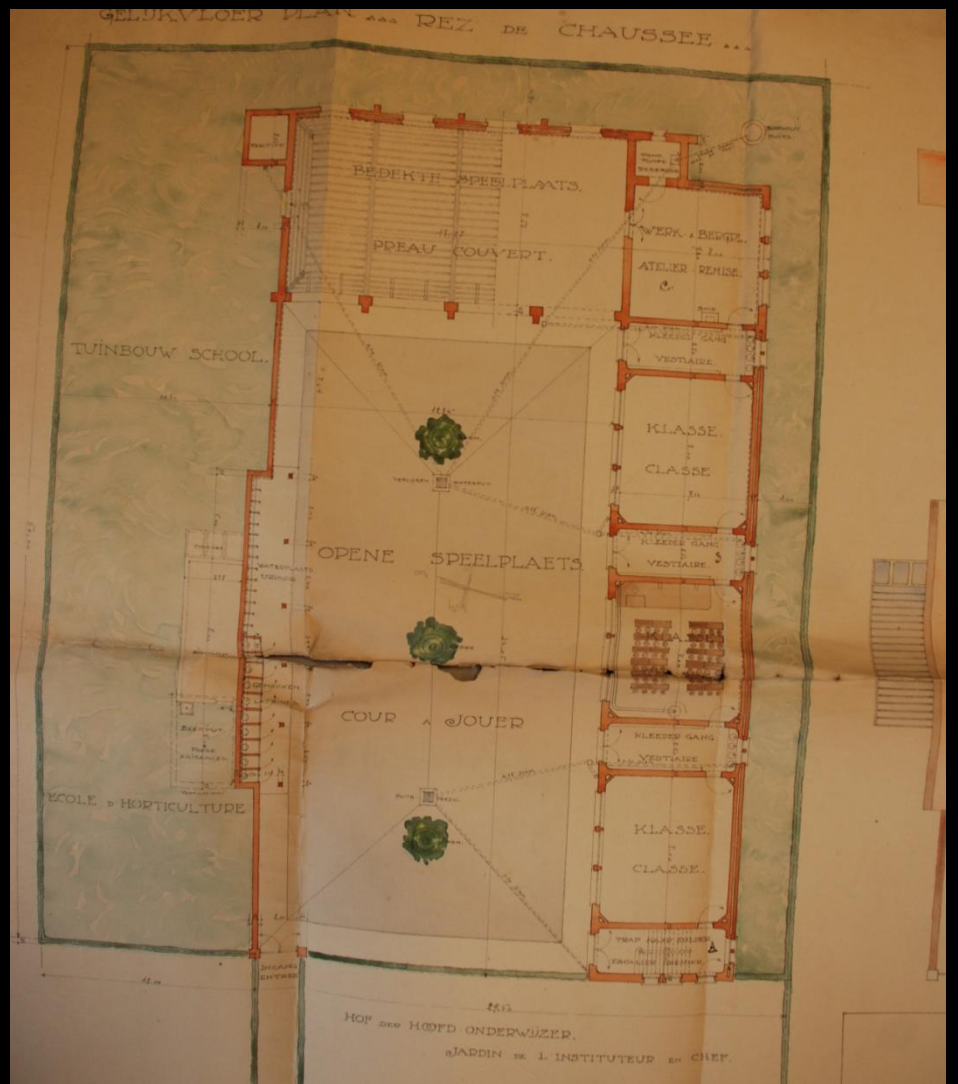
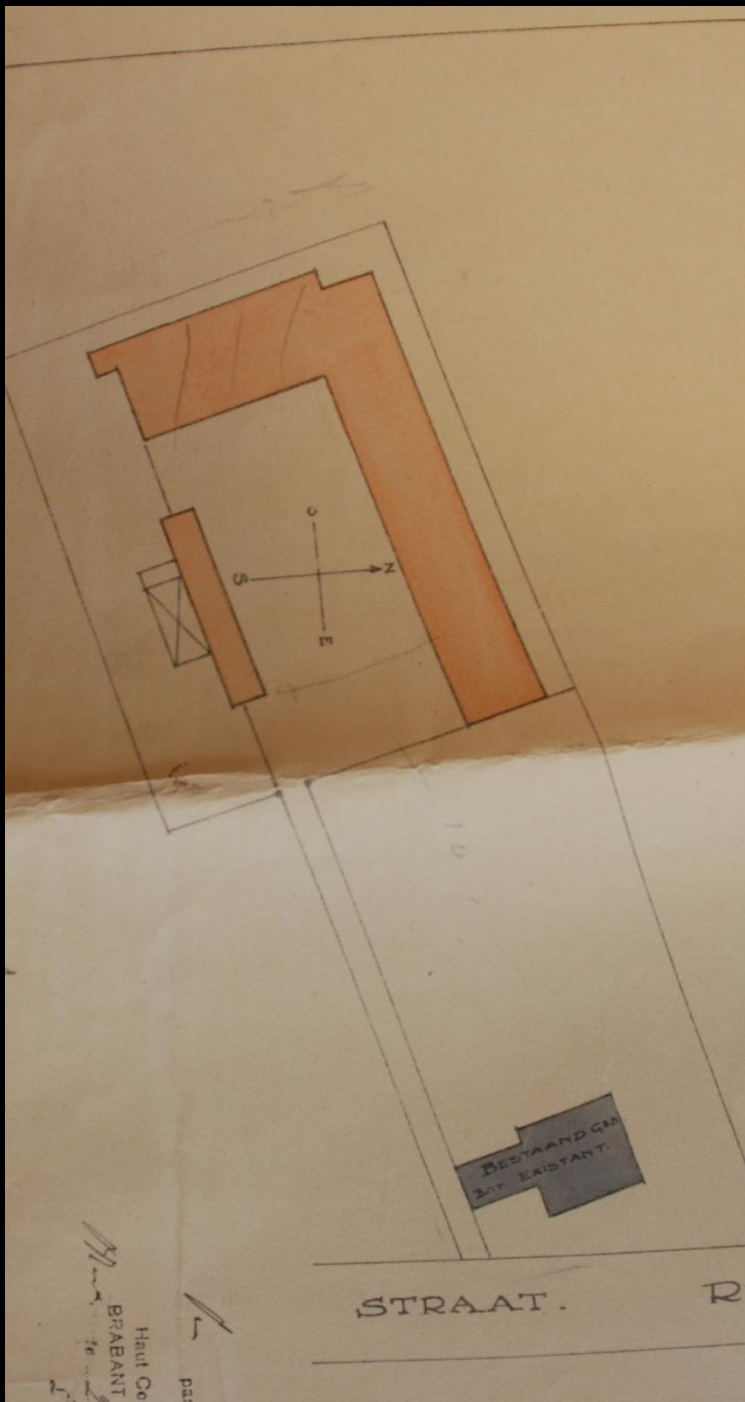
WEDEROPBOUW VAN DE PUBLIEKE INFRASTRUCTUUR

Een nieuwe jongensschool

Eerste ontwerpen : arch. Joseph DIONGRE

Rijksarchief DVG

Rijksarchief DVG

Joseph DIONGRE architect met naam en faam

1933 BRT gebouw Elsene

1927 Withuis Jette

Een vernieuwde dorpskom voor Weerde

Weerde, dorpskern

Blauw = vernield

Grijs = bewaard

Archief gemeente Zemst

Voorstel wederopbouw van de hoeve Janssens-Adriaens
Aan het nieuw aan te leggen dorpsplein
Arch. Cornelis (G.C. Veraart)
Ontwerp 1918

Rijksarchief DVG

Lier , tuinwijk
"Australie" , arch. Flor
Van Reeth
1920 , Nationale
maatschappij
goedkope woningen
(1919)
Vernield tijdens WO II

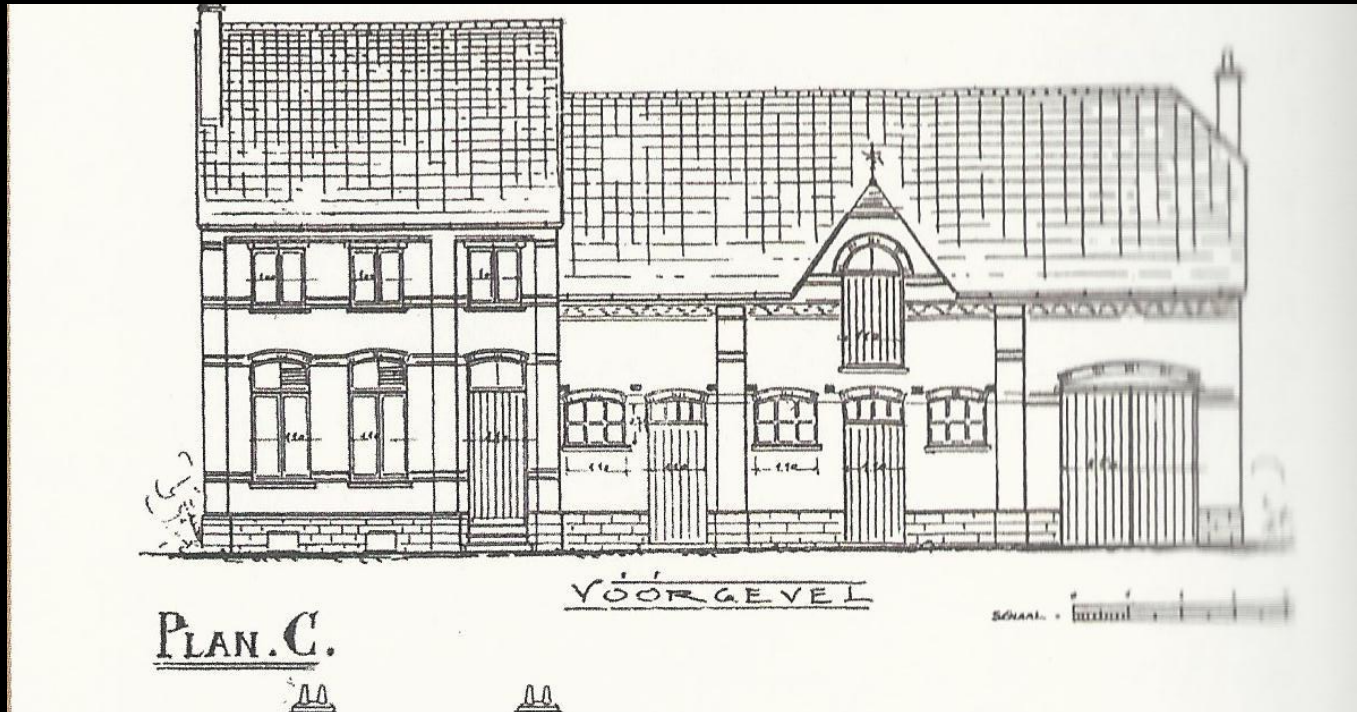

Flor Van Reeth
Begijnhof Lier
Voor F. Timmermans

Wederopbouw wordt in 1926 afgesloten

De Boerenbond lanceerde al in 1915 een reeks van modelontwerpen voor Boerenarbeiderswoningen

“Bouwen en heropbouwen van stal en woning “

Verschijnt weldra:

L. Van Santvoort, Wederopbouwarchitectuur in de fusiegemeente Zemst

In : M & L,, Monumenten & Landschappen, 2014 (3 mei –Juni)

Niet te missen

Tentoonstelling M-Leuven – “Ravage” vanaf 20 maart 2014

<http://www.ravage1914.be/>

Meer weten over dit onderwerp:

M. Smets e.a., *Resurgam, 1914 De Belgische wederopbouw*, ed. gemeentekrediet, Brussel, 1985.

S. De Caigny, J. Cornilly e.a., *Bouwen aan wederopbouw 1914-2050. Architectuur in de Westhoek*, Erfgoedcel C07, VA/CVAa/ provincie West-Vlaanderen, 2009

J. Van Den Mooter, *German Reconstruction in Belgium during World War I. A Regional Experiment*, in *Regionalism and Modernity. Architecture in Western Europe 1914-1940*, eds. Leen Meganck, Linda Van Santvoort & Jan De Maeyer, Leuven University Press, Kadoc Artes 14, 2013.